

Aneks nr 3

I. DIAGNOZA I WSKAZANIA DO PRACY WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEJ W ZSO nr 4

w roku szkolnym 2023/2024

Program wychowawczo-profilaktyczny został opracowany zgodnie z podstawą prawną oraz w oparciu o diagnozę problemów i potrzeb. Jest on adresowany do uczniów Szkoły Podstawowej nr 44 i XX Liceum Ogólnokształcącego, wchodzących w skład Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 4 im. Orłąt Lwowskich w Lublinie, nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz rodziców uczniów.

1. MATERIAŁ DIAGNOSTYCZNY

- wnioski z nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2022/2023,
- wnioski po klasyfikacji końcowo rocznej z roku szkolnego 2022/2023
- analiza sytuacji opiekuńczo-wychowawczej w ZSO nr 4 z 2022/2023,
- ewaluacja Programu wychowawczo-profilaktycznego z roku szkolnego 2022/2023,
- diagnoza potrzeb i problemów, rozpoznanie środowiska wychowawczego (badania ankietowe wśród rodziców, wychowawców, uczniów „*Diagnoza czynników ryzyka i czynników chroniących*”).

WYNIKI PRZEPROWADZONEJ DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona wśród wychowawców wykazała, że:

Za najistotniejsze **problemy w szkole podstawowej w klasach I-III** należy przyjąć:

- nadpobudliwość,
- nierespektowanie norm i obowiązków,
- agresja słowna,
- konflikty z rówieśnikami,
- niska samoocena.

Jako problemy o mniejszym nasileniu wymienić można następujące:

- nadużywanie telefonów komórkowych i Internetu,
- konflikty z nauczycielem,
- konflikty z rodzicami,
- agresja fizyczna – bójki,
- agresja fizyczna – niszczenie mienia,
- nadwaga i otyłość,
- niska samoocena.

Za najistotniejsze **problemy w szkole podstawowej w klasach IV-V** należy przyjąć:

- nadużywanie telefonu komórkowego i Internetu,
- konflikty z rówieśnikami,
- nadpobudliwość,
- nierespektowanie norm i obowiązków,
- agresja słowna

Jako problemy o mniejszym nasileniu wymienić można następujące:

- konflikty z rodzicami,
- niska samoocena,
- nadwaga i otyłość,,
- bierność i poczucie bezużyteczności,
- konflikty z nauczycielem,
- cyberprzemoc.

Za najistotniejsze **problemy w klasach VI-VIII** należy przyjąć:

- nadużywanie telefonu komórkowego i Internetu,
- nadpobudliwość,
- agresja słowna,
- nierespektowanie norm i obowiązków,
- niska samoocena,
- konflikty z rówieśnikami,
- przejawy zachowań depresyjnych,
- nadpobudliwość.

Jako problemy o mniejszym nasileniu wymienić można następujące:

- konflikty z rodzicami,
- bierność i poczucie bezużyteczności,
- skłonności depresyjne,
- konflikty z nauczycielami,
- nadwaga/otyłość,
- konflikty z rodzicami,
- wagary,
- cyberprzemoc,
- agresja fizyczna.

Za najistotniejsze **problemy w klasach LO** należy przyjąć:

- nadużywanie telefonu komórkowego i Internetu,
- wagary,
- niska samoocena,

Jako problemy o mniejszym nasileniu wymienić można następujące:

- przejawy zachowań depresyjnych,
- konflikty z nauczycielem,
- nierespektowanie norm i obowiązków,
- konflikty z rodzicami.

Diagnoza przeprowadzona wśród **nauczycieli** wykazała, że do słabych stron szkoły, nad którymi należy pracować należy:

- Niska motywacja niektórych uczniów do nauki, aktywnego uczestnictwa w zajęciach wychowania fizycznego, zajęciach pozalekcyjnych.
- Demonstracja przez niektórych uczniów złych nawyków i aprobata takich zachowań przez innych uczniów.
- Wzrost problemów związanych z depresją wśród uczniów.
- Zwiększająca się liczba uczniów z dysfunkcjami.
- Niski poziom osobistej odpowiedzialności uczniów wraz ze wzrostem swobody.
- Pojawiająca się przemoc wśród uczniów słowna, psychiczna , czy fizyczna.
- Negatywna rola mediów (złe wzorce osobowe, promocja przemocy i konsumpcjonizmu), a w konsekwencji nasilanie się problemów psychicznych i emocjonalnych wśród uczniów .
- Odejście od tradycji praktyk religijnych.
- Nadmierne korzystanie z urządzeń elektronicznych.
- Brak pomysłów na kreatywne spędzanie wolnego czasu.
- Spadający poziom autorytetu nauczyciela.
- Słabe wyposażenie szkoły w nowoczesne pomoce dydaktyczne, braki w wyposażeniu w sprzęt techniczny (komputery, drukarki, xero itp.).
- Niski poziom świadomości pedagogicznej niektórych rodziców.
- Niskie zainteresowanie niektórych rodziców osiągnięciami uczniów.
- Niekonsekwencja ze strony rodziców w wychowaniu dzieci.
- Słaba współpraca pomiędzy nauczycielami.
- Brak doceniania wkładu pracy nauczycieli.

Nauczyciele pozytywnie ocenili:

- wysoki poziom nauczania,
- wysokie kwalifikacje kadry nauczycielskiej,
- chęć podejmowania nowych działań, doskonalenie i wzbogacanie swojego warsztatu pracy,
- zaangażowanie większości nauczycieli w swoją pracę,
- obecność w szkole specjalistów, prowadzenie zajęć dla uczniów wymagających wsparcia,
- organizowanie konsultacji nauczycielskich ze wszystkich przedmiotów i zajęć dodatkowych,
- dbanie o prawidłowy rozwój intelektualny i emocjonalny uczniów,
- stosowanie metod aktywizujących w swojej pracy,
- motywowanie do osiągania lepszych wyników,
- jasny system oceniania,

- spójne zasady oceniania zapisane w WSO, na podstawie których nauczyciele konstruują PSO,
- znajomość systemu nagród i kar obowiązujący w szkole,
- otrzymywanie zestawu uporządkowanych dokumentów, np. od pedagoga albo na zebrania z rodzicami,
- systematyczną analizę wyników klasyfikacji, egzaminów zewnętrznych i formułowanie wniosków i wdrażanie ich do dalszej pracy,
- wymianę doświadczeń nauczycieli – organizowanie zespołów samokształceniowych oraz lekcji otwartych,
- przeprowadzanie akcji i zajęć pomagających w zdobyciu wiedzy o zdrowiu, higienie osobistej i zdrowym żywieniu,
- bardzo dobre wyposażenie szkoły w sprzęt sportowy, co w znacznym stopniu zwiększa atrakcyjność zajęć,
- dobrą współpracę z licznymi instytucjami,
- dobry wizerunek szkoły w środowisku lokalnym,
- dobra współpraca z większością rodziców,
- odnoszenie sukcesów w konkursach przedmiotowych, artystycznych i zawodach sportowych.

Diagnoza przeprowadzona wśród **rodziców** wykazała, że do słabych stron szkoły, nad którymi należy pracować należy :

- Nadzór nad uczniami podczas przerw.
- Mało urozmaicone metody sprawdzania wiedzy/ opracowania materiałów.
- Za duża ilość materiału na sprawdziany.
- Zawartość oferowanych w sklepiku artykułów.
- Dbłość o zewnętrzny wygląd szkoły.
- Czasami niesprawiedliwe ocenianie uczniów.
- Za mało zajęć dydaktyczno- wyrównawczych.
- Brak remontów sal lekcyjnych, korytarzy, sanitariatów.
- Brak szafek dla uczniów.

Rodzice pozytywnie ocenili:

- Wysokie kwalifikacje kadry nauczycielskiej.
- Wywiązywanie się szkoły z obowiązku opieki nad dziećmi.
- Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom w szkole.
- Pomoc nauczycieli w rozwiązywaniu problemów.
- Atrakcyjne zajęcia dodatkowe dla uczniów.
- Wartości i postawy, które kształtuje szkoła.

Diagnoza przeprowadzona wśród **uczniów** wykazała, że:

1. W klasach młodszych:

- uczniowie czują się bezpiecznie w domu rodzinnym,
- w domu nie zawsze jasno są określone zasady postępowania,
- uczniowie w rozmowach z rodzicami najczęściej poruszają tematy dotyczące emocji, nauki, rówieśników, wartości, czasu wolnego, zagrożeń i mogą liczyć na pomoc rodziców,
- uczniowie najczęściej radzą sobie ze złością, niepowodzeniem i stresem rozmawiając z rodzicami. Wskazuje to na silne związki z rodziną, która jest silnym czynnikiem chroniącym.
- według uczniów w szkole są jasno określone zasady postępowania, których starają się przestrzegać,
- poziom wiedzy dotyczący substancji psychoaktywnych, które wywierają negatywny wpływ na naszą psychikę, zachowanie i zdrowie jest dobry,
- uczniowie w większości aktywnie spędzają czas wolny, ale zbyt duży jest procent uczniów spędzający czas wolny przy komputerze czy telefonie.

2. W klasach IV-V:

- zdecydowana większość badanych uczniów czuje się w szkole bezpiecznie,
- ankietowani lubią lub raczej lubią szkołę,
- część respondentów twierdzi, że uczniowie w klasie nie są nawzajem życzliwi,
- większość badanych uczniów czuje się lubiana i akceptowana przez koleżanki i kolegów,
- większość uczniów uważa, że w szkole są osoby do których może się zwrócić o pomoc, powiedzieć o swoich problemach,
- w czasie wolnym najczęściej uczniowie: wychodzą na dwór, spotykają się z koleżankami i kolegami, grają na komputerze/konsoli, spędzają czas z rodziną,
- ankietowani w domu czują się bezpiecznie i zdecydowana większość ma poczucie, że może liczyć na pomoc rodziców/opiekunów,
- większość ankietowanych uważa, że w rodzinie jest osoba dorosła której może się zwierzyć z każdego problemu.

3. W klasach VII-VIII:

- większość badanych uczniów czuje się w szkole bezpiecznie,
- większość z nich raczej lubi szkołę,
- zdecydowana większość twierdzi, że uczniowie w klasie są nawzajem życzliwi dla siebie i czuje się akceptowana przez rówieśników, niewielka grupa ankietowanych nie czuje się akceptowana przez koleżanki/kolegów,
- w szkole są osoby dorosłe, do których można zwrócić się po pomoc, powiedzieć o swoich problemach,
- nauczyciele podczas lekcji i rozmów z uczniami poruszają tematy związane z uzależnieniami np. od alkoholu, Internetu, narkotyków,
- w czasie wolnym ankietowani najczęściej: korzystają z Internetu, wychodzą na dwór, zajmują się swoim hobby, grają na komputerze/konsoli, spędzają czas z rodziną,
- jeżeli komuś dzieje się krzywda może liczyć na pomoc innych uczniów,

- część ankietowanych ma poczucie, że stres ich przerasta,
- uczniowie czują się bezpiecznie w domu rodzinnym i mają poczucie wspierania przez rodziców/opiekunów,
- tylko nieznaczna grupa respondentów nie ma w rodzinie osoby dorosłej, której mogłaby się zwierzyć z każdego problemu,
- w większości deklarują, iż są zdecydowanie przeciwni spożywaniu alkoholu w tym wieku i zażywania narkotyków lub dopalaczy,
- wszyscy uczniowie znają skutki zażywania alkoholu i narkotyków.

4. W klasach licealnych:

- wszyscy ankietowani czują się bezpiecznie w domu,
- nie zawsze w domu są określone zasady postępowania. W 56 % uczniowie twierdzą, że te zasady nie są jasno określone,
- zdecydowana większość uczniów w rozmowach z rodzicami jest szczerą i porusza w nich wymienione w ankiecie problemy,
- dominującą formą spędzania czasu jest serfowanie po Internecie, częste są spotkania z koleżankami/kolegami, czytanie książek, ale również uprawianie sportu.
- dominującą wartością w życiu młodzieży jest rodzina. Dalej plasuje się miłość, przyjaźń, pieniądze, nauka, sport, zwierzę i zdrowie,
- młodzież nie lubi chodzić do szkoły, ale w zdecydowanej większości twierdzi, że w szkole jasno określone są zasady postępowania, które przestrzega,
- dobry jest również poziom wiedzy dotyczący substancji psychoaktywnych, które wywierają negatywny wpływ na naszą psychikę, zachowanie i zdrowie.

Analiza dokumentacji szkolnej, badań ankietowych wśród rodziców, wychowawców, uczniów wykazała, że do czynników ryzyka i czynników chroniących można zaliczyć:

Czynniki ryzyka to:

- niezaspokajanie przez rodzinę podstawowych potrzeb psychicznych dziecka,
- konflikty i doświadczanie izolacji w dzieciństwie,
- niedojrzałość emocjonalna, lęklivość, niskie poczucie własnej wartości,
- środowisko społeczne promujące negatywne normy społeczne i wzorce zachowań,
- przynależność do negatywnej grupy rówieśniczej,
- niskie wyniki osiągnięte w szkole i brak celów życiowych,
- wczesna inicjacja w zachowaniach ryzykownych,
- łatwość zdobycia substancji psychoaktywnych,
- brak jasnych zasad postępowania w domu rodzinnym,
- brak jasno spracowanego systemu wartości,
- zagrożenia wynikające z korzystania z mediów elektronicznych.

Czynniki chroniące to:

- silna więź emocjonalna z rodzicami,
- stała opieka sprawowana przez kompetentną osobę dorosłą,
- zainteresowanie nauką szkolną, zdolności umożliwiające dobre wyniki w nauce,

- uwewnętrzniiony szacunek do prawa, norm, wartości i autorytetów społecznych,
- wrażliwość społeczna,
- umiejętność rozwiązywania problemów, poczucie własnej skuteczności,
- poczucie własnej wartości,
- przynależność do pozytywnej grupy społecznej,
- regularne praktyki religijne,
- jasno sprecyzowany i ugruntowany system wartości.

2. WSKAZANIA DO DALSZEJ PRACY WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEJ

- ➔ Zalecane jest realizowanie (kontynuowanie) zadań wynikających z programów rządowych i gminnych oraz kampanii społecznych dotyczących bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz wychowania i szeroko pojętej profilaktyki.
- ➔ Należy stale poszerzać wiedzę nauczycieli z zakresu umiejętności wychowawczych i profilaktyki w ramach samokształcenia nauczycieli oraz doskonalenia wewnątrzszkolnego.
- ➔ Należy stale poszerzać wiedzę nauczycieli z zakresu umiejętności wychowawczych i pracy z dziećmi i uczniami z nadpobudliwością ruchową.
- ➔ Należy stale poszerzać wiedzę nauczycieli z zakresu wspierania dzieci i młodzieży w rozwoju emocjonalnym.
- ➔ Wychowawcy i nauczyciele powinni nadal pracować nad integracją zespołów klasowych oraz poprawą relacji w grupie rówieśniczej. Należy zwrócić uwagę na relacje między rówieśnikami i umiejętność rozwiązywania problemów.
- ➔ Niezbędne jest doskonalenie u dzieci i uczniów umiejętności psychospołecznych, radzenia sobie ze stresem, z agresją.
- ➔ Wskazane jest wzmacnianie u dzieci i uczniów poczucia własnej wartości, budowanie pozytywnej samooceny, motywowanie do pracy nad sobą.
- ➔ Należy stale monitorować zachowania dzieci i uczniów ze zwróceniem szczególnej uwagi na respektowanie norm społecznych.
- ➔ Wskazane jest stosowanie przyjętych procedur postępowania wobec uczniów nierespektujących ogólnie przyjętych norm społecznych.
- ➔ Należy uświadamiać rodzicom konieczność ustalenia w domu stałych i jasnych zasad postępowania.
- ➔ Konieczna jest stała współpraca z rodzicami uczniów w celu wyegzekwowania przestrzegania ogólnie przyjętych norm społecznych.
- ➔ Nieodzowne jest motywowanie uczniów do nauki oraz prowadzenie zajęć rozwijających umiejętność uczenia się i efektywnego gospodarowania czasem.
- ➔ Wskazane jest uczenie dzieci i młodzieży bezpiecznego i odpowiedzialnego korzystania z mediów elektronicznych.
- ➔ Należy nadal dostarczać uczniom informacji na temat niebezpiecznego wpływu substancji uzależniających na organizm ludzki.

- Należy zwrócić uwagę rodziców na zbyt długi czas, który dzieci spędzają z komputerem, telefonem, w Internecie lub przed telewizorem.
- Korzystne byłoby organizowanie nadal spotkań dla uczniów i rodziców ze specjalistami z zakresu profilaktyki uzależnień oraz cyberprzemocy.
- Dyżury nauczycieli oraz pracowników administracji powinny być prowadzone zgodnie z opracowanym planem, z uwzględnieniem zastępstw za nieobecnych nauczycieli. Należy zwrócić szczególną uwagę na miejsca nieobjęte monitoringiem.
- Konieczna jest ścisła współpraca pomiędzy wychowawcami, a pedagogiem szkolnym, pedagogiem specjalnym i psychologiem w zakresie wymiany informacji o uczniach sprawiających trudności dydaktyczno-wychowawcze, znajdujących się w trudnej sytuacji rodzinnej i materialnej oraz nierealizujących obowiązku szkolnego (wagary, przedłużająca się nieobecność, częste zwolnienia, choroba).
- Wskazane jest stosowanie przyjętych procedur postępowania wobec niepełnoletnich uczniów oraz procedur postępowania wobec uczniów wagarujących.
- Motywowanie rodziców do aktywniejszego uczestnictwa w spotkaniach organizowanych przez szkołę (pedagogizacja rodziców) i instytucje wspomagające oraz korzystania z proponowanych różnych form pomocy.
- Należy nadal zachęcać rodziców do systematycznego korzystania z dziennika elektronicznego.
- Korzystne z punktu widzenia wychowania i profilaktyki jest angażowanie uczniów w życie szkoły, włączanie ich do aktywnego działania w wolontariacie i Samorządzie Uczniowskim oraz zachęcanie do korzystania z różnych form zajęć pozalekcyjnych, czynnego udziału w akcjach charytatywnych i społecznych, imprezach.
- Celowe jest kontynuowanie działań wprowadzających treści wychowania patriotycznego. Monitoring Programu wychowawczo-profaktycznego pokazał duże zaangażowanie dzieci, młodzieży i nauczycieli w akcje o charakterze patriotycznym np. wspólne śpiewanie hymnu narodowego w rocznicę odzyskania niepodległości. Należy kontynuować podejmowane działania, a szczególności podnosić wiedzę dzieci i uczniów o patronie naszej szkoły.
- Celowe jest obejmowanie uczniów pomocą psychologiczno-pedagogiczną.
- Zasadne jest kontynuowanie współpracy z instytucjami wspierającymi szkołę w zakresie realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych, kontynuacja współpracy z policją, kuratorami sądowymi oraz pracownikami socjalnymi w zakresie opieki nad uczniami i ich rodzinami.